

УДК 37.091.31.3

Віталій Олегович НАЙДА,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-3072-7326>

Науковий керівник:

Владислав Васильович КОЛІСНІЧЕНКО,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки

факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ

ДОСВІД ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ НА ПРИКЛАДІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ «STEP UP: ШКОЛА ДЛЯ АКТИВНИХ ПІДЛІТКІВ»

Харківський національний університет внутрішніх справ як провідний заклад вищої освіти системи МВС має необхідну матеріально-технічну базу та науково-педагогічний склад для реалізації на його території соціальних ініціатив, спрямованих на виховання фізичної витривалості, первинних навичок самооборони, надання домедичної допомоги, вивчення комплексу дій у тих чи інших надзвичайних ситуаціях, збереження вольової та емоційної стійкості у мешканців Харкова.

Наразі в Україні міжнародні організації, які виступають донорами, активно розгорнули свою діяльність, підтримують соціальні ініціативи, надають гранти на їх реалізацію.

Цю тезу підтверджує реалізація курсантами університету за допомогою керівництва та профільних кафедр протягом грудня 2018 р. – червня 2019 року соціального проєкту «Step Up: школа для активних підлітків» у рамках програми «Upshift Україна».

Ідея проєкту полягала у проведенні на базі Харківського національного університету внутрішніх справ, центру денного перебування «Компас» фонду «Благо», інших закладів (антикафе «7/9», арени «Лазертаг», кінотеатру «Планета кіно ІМАХ») викладацьким складом Харківського національного університету внутрішніх справ, співробітниками благодійного фонду «Благо» та громадської організації «Фонд професійного розвитку Харкова» заняття з учасниками проєкту чисельністю 30 осіб (на 1 етапі 15 осіб активних підлітків, на 2 етапі ще 15 осіб важких підлітків).

Активні підлітки для 1 етапу відбиралися за критеріями:

- наявності активної життєвої позиції, участі у громадському житті школи і міста;
- успішності навчання, стану поведінки у школі та її за межами;
- наявності досягнень у навчанні, спорті, науковій і громадській діяльності;
- наявності досвіду участі у програмах, конкурсах.

Другою категорією були безпосередньо важкі підлітки. Такі підлітки потребували допомоги в соціалізації, яка за умовами проєкту мала полягати у вдосконаленні їх розумових якостей, розвитку комунікації шляхом взаємодії з активними підлітками і їх спільної участі у навчальних, виховних і розважальних заходах.

Відбір важких підлітків здійснювався за допомогою активних підлітків та адміністрацій шкіл (інших підприємств, установ, організацій) та за участю організаторів проєкту шляхом аналізу ними внутрішнього психологічного клімату в класах, наявності у навчальних колективах дітей із неповних сімей, переселенців з Донбасу та інших дітей з індивідуальними поведінковими особливостями (відчуженість, замкненість, гіперактивність), що впливали на їх соціалізацію.

В рамках реалізації 1 етапу проєкту було організовано інформаційну компанію, яка полягала у:

- розробленні інформаційних афіш проєкту та інформаційних повідомлень адміністраціям шкіл;
- проведенні зустрічей з адміністраціями шкіл, представникам адміністрації були вручені інформаційні афіші, які були розміщені у приміщеннях шкіл,
- проведенні інформаційних зустрічей з учнями шкіл, які проявили інтерес до проєкту.

Інформаційна компанія охопила значну кількість навчальних закладів. Так були проведені інформаційні заходи у ХЗОШ № 70, ХЗОШ № 113, ХЗОШ № 88 імені Зубарева, ХСШ № 119, ХСШ № 80 (Індустріального району), ХСШ № 66, ХГ № 178 «Освіта» (Слобідського району), КЗ ХСШ «Ліцей Правоохоронець» (Московського району), ХЗОШ № 150 (Шевченківського району).

Обробка поданих заявок і відбір учасників 1 етапу здійснювався організаторами з листопада по грудень, з авторами найбільш якісних і мотивованих заявок було проведено співбесіду на базі ХЗОШ № 70.

Заняття на 1 етапі були організовані за наступними напрямками і відбувалися щосуботи:

- 1) основи комунікації;
- 2) командо утворення;
- 3) соціальне проєктування;
- 4) основи психології;
- 5) основи самозахисту.

Заняття на 2 етапі охоплювали наступні напрямки:

- 1) домедична допомога;
- 2) дії у надзвичайних ситуаціях;
- 3) основи підприємництва;
- 4) криміналістика;
- 5) самооборона;
- 6) ораторське мистецтво;
- 7) спортивні змагання.

У ході проведення вищевказаних занять значну роль відіграло керівництво і науково-педагогічний склад Харківського національного університету внутрішніх справ, адже значна частина занять була організована у спортивних залах і навчальних аудиторіях університету за участю викладачів.

Так, 02.02.2019 на базі Харківського центру для проблемних підлітків «Компас» був проведений тренінг на тему «Основи психології». Тренером стала викладач кафедри криміналістики та судової експертології Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук Заболотна Юлія Василівна, яка на тренінгу підняла питання самопізнання, визначення свого ставлення до оточуючих, наголосивши на особливостях психології важких підлітків.

09.02.2019 на базі Харківського національного університету внутрішніх справ був проведений тренінг «Основи самозахисту». Тренером став викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ Калюжний Михайло Григорович. На тренінгу учасники набули навичок з першочергових дій у типових ситуаціях нападу злочинця, правильного падіння тощо. На тренінгу була забезпечена максимальна безпека учасників від травмування.

16.03.2019 доцентом кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ Котелюхом Миколою Олександровичем був проведений тренінг «Дії у надзвичайних ситуаціях». Тренінг проходив на території університету понад півтори години. За цей час дітям були продемонстровані респіратори та протигази, які учасники мали можливість одягнути за встановлений час. Були роз'яснені загальні правила поведінки під час надзвичайних ситуацій та зазначено, що робити категорично заборонено.

Для того, щоб учасники, а також задіяні тренери, не відчували спраги чи голоду, були передбачені кави-паузи. Усі учасники проєкту та їхні батьки були задоволені реалізацією заходів, що продемонструвало кінцеве анкетування учасників, їхніх батьків, тренерів та партнерів (у тому числі представників адміністрацій шкіл).

Про успішність проєкту свідчить той факт, що у школах, де навчалися активні підлітки-учасники проєкту (ХЗОШ № 70, ХЗОШ № 113, ХЗОШ № 88 імені Зубарева, ХСШ № 119, ХСШ № 80) з'явилися відділи шкільного самоврядування по роботі з важкими підлітками та допомоги їм у соціалізації.

Проблемні підлітки-учасники проєкту змінили своє ставлення до навчання та соціальної роботи, про що свідчило анкетування та опитування адміністрацій шкіл. Під час проведення занять у рамках проєкту частина учасників зацікавилися перспективами подальшого вступу до Харківського національного університету внутрішніх справ і служби в Національній поліції, яка, подібно до активних-учасників проєкту, покликана допомагати у соціалізації проблемним категоріям суспільства.

Наукова(практична) новизна. Отже, ХНУВС має позитивний досвід у реалізації соціальних ініціатив. Ураховуючи проведені заходи в рамках досліджуваного проєкту, ми пропонуємо наступні шляхи розвитку соціальної діяльності університету:

- 1) організація проєктного клубу, де курсанти (слухачі) зможуть пропонувати власні креативні ідеї щодо безпеки громадян, протидії домашньому насильству, запобігання правопорушень тощо.
- 2) організація спільних з поліцією соціальних заходів, проведення акцій взаємодії з громадою.
- 3) сприяння участі курсантів (слухачів) у програмах, спрямованих на поглиблення знань з проєктного менеджменту, в тому числі у програмах міжнародного обміну Erasmus+;
- 4) активне використання курсантами (слухачами) сервісів з аналізу існуючих можливостей для молоді у соціальній сфері.

Одержано 14.10.2019